

Til medlemmer av programrådet

Dato: 22. februar 2019

REFERAT FRA EKSTRA PROGRAMRÅDSMØTE, PSYKOLOGISK INSTITUTT

11.02.2019

Sted: N-202 (bak klubben)

Tid: Kl. 10.00-11.30

Innkalt:

Stein Andersson, Agnes Andenæs, Espen Røysamb, Inger Selvaag, Ole Andre Solbakken, Knut Inge Fostervold, Sebastian Istad Scheie, Åste Strand Jørgensen (Programrådsleder Trine Waaktaar skulle ikke delta på møtet da Waaktaar leder arbeidet med den ene saken som skulle behandles «høringsuttalelse angående RETHOS».)

Til stede:

Stein Andersson, Agnes Andenæs, Inger Selvaag, Ole Andre Solbakken, Knut Inge Fostervold, Daniel Hatletvedt (vara for Åste Strand Jørgensen), Joakim Dyrnes (sekretær)

- Saksliste godkjent.

SAKSLISTE:

V-sak 2/2019	<p>HØRINGSSVAR RETHOS (saken videreføres fra forrige programrådsmøte hvor den var satt opp som D-sak 1/2019.)</p> <p>Ved møtets start forelå det ett forslag, se vedlegg 1. Etter diskusjon i programrådet ble det gjort endringer i forslaget. Endelig forslag finnes i vedlegg 2.</p> <p>Etter diskusjon i programrådet endte vi med følgende høringssvar.</p> <p>1. Om innholdet i retningslinjen (per utdanning) er i tråd med tjenestenes og brukernes behov</p> <p>Programrådet mener at dette er godt ivaretatt, men at teksten trenger noen presiseringer for å kunne følge opp retningslinjene som er formulert i Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger (heretter kalt Rammeplanen). Vi har forslag til hvordan dette kan styrkes i Nasjonal retningslinje for psykologutdanningen.</p>
--------------	---

- a) Rammeplanen legger vekt på å forstå forbindelsene mellom helse, utdanning, arbeid og levekår for å kunne bidra til god folkehelse og arbeidsinkludering. Dette stiller krav til kandidatens analytiske ferdigheter. Ved å innlemme *kulturpsykologi* som et av basisemnene, med formuleringen «kultur- og sosialpsykologi», får kandidatene med seg teoretiske redskaper til å forstå person og samfunn som gjensidig konstituerende. Kulturpsykologiens blikk på kultur, både som noe som er skapt av mennesker, og som mennesker trekker veksler på og tar i bruk i utformingen av seg selv og hverandre, er egnet til å følge opp rammeplanens læringsutbyttebeskrivelse at «kandidaten skal ha kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering,..... for å bidra til å sikre likeverdige tjenester for alle grupper i samfunnet».

Programrådet foreslår følgende endring i III. Psykologiske basaldisipliner og deres anvendelsesområder:

Kandidaten

1. har avansert teoretisk empirisk og anvendt kunnskap innenfor biologisk psykologi, utviklingspsykologi, personlighetspsykologi, kognitiv psykologi og kultur- og sosialpsykologi.

- b) Vi anbefaler også at teksten målbærer en mer kontekstsensitiv tilnærming, ved å framheve at de menneskene psykologen skal forholde seg til i sitt virke, ikke er dekontekstualiserte individer, men individer *i kontekst*.

Programrådet foreslår at dette følges opp i Formål, tredje avsnitt, ved å føye til «i kontekst»:

Utdanningen gir grunnlag for å kunne praktisere som psykolog i Norge etter gjeldende lovverk. Som psykolog vil en ha omfattende kunnskap og kompetanse om menneskers handlinger, tanker og følelser i kontekst.

- c) Brukerorienteringen er tydelig vektlagt i Rammeplanen. I dette ligger også en anerkjennelse av individet som en fortolkende og handlende aktør, noe som bør signaliseres tydeligere i teksten. Dette kan gjøres ved å erstatte «faktorer» med «betingelser», og dermed tone ned framstillingen av brukeren som et passivt individ som «utsettes for» eksterne faktorer.

	<p>Programrådet foreslår følgende endringer i IV. Helsefremmende og forebyggende psykologisk arbeid. Kunnskap:</p> <p><i>Kandidaten</i></p> <p><i>1. har avansert kunnskap om hvordan biologiske, psykologiske, sosiale sosioøkonomiske, kulturelle, samfunnsmessige og fysiske betingelser samvirker i å hemme og fremme menneskers helse, utdanning, arbeidsdeltakelse og levekår, bedringsprosesser og livskvalitet gjennom livsløpet.</i></p> <p>Med samme begrunnelse foreslår vi at «de <u>viktigste</u> psykologiske temaer og problemstillinger...» erstattes med «<u>særlig betydningsfulle</u> psykologiske temaer og problemstillinger.»</p> <p>Programrådet foreslår følgende endring i V. Psykologisk utredning og behandling, Kunnskap.</p> <p><i>Kandidaten</i></p> <p><i>2.har inngående kunnskap om særlig betydningsfulle temaer og problemstillinger gjennom livet, fra sped- og småbarn til voksne og eldre.</i></p> <p>II Økt vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid – implikasjoner for evidensbegrepet</p> <p>Under «Begrepsavklaringer» er evidensbasert psykologisk praksis definert ut ifra et klinisk perspektiv, som en kombinasjon av forskning, klinisk ekspertise og forhold ved pasient. Dette ivaretar ikke psykologisk praksis der man ikke arbeider med pasienter. Definisjonen tar utgangspunkt i prinsipperklaringen fra Norsk psykologforening fra 2007, altså fra tiden <i>før</i> de store endringer innen fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid (for eksempel ny Kommunehelselov og Folkehelselov i 2011). Når man utfører helsefremmende og forebyggende arbeid, vil det ofte forekomme at det ikke eksisterer definerte pasienter. Det er ikke tilstrekkelig å si at begrepet også brukes i psykologisk praksis på system- og samfunnsnivå, siden begrepet fremdeles vil være definert med utgangspunkt i pasientarbeid. Vi foreslår å sette inn en definisjon som bedre ivaretar det brede spekteret av arbeidsoppgaver som psykologer nå går inn i.</p> <p>Programrådet foreslår følgende endring i Begrepsavklaringer:</p> <p><i>Evidensbasert psykologisk praksis defineres her som integrasjonen av den beste tilgjengelige forskning med erfaringsbasert kunnskap. Begrepet kan brukes på både individ, system- og samfunnsnivå.</i></p>
--	--

Praksis med brukere må ivareta hensyn til brukernes egenskaper, kulturelle bakgrunn og ønskemål.

III Vitenskapsteoretisk og metodisk mangfold

Er det noe som kjennetegner psykologifaget i dag, er det mangfold, også i syn på kunnskap. Vi foreslår derfor at «psykologifagets vitenskapsteoretiske forankring» (entall) erstattes med «forankringer» (flertall).

Programrådet foreslår følgende endring i I. Vitenskapsteori og psykologiens historie. Ferdigheter.

Kandidaten

kan analysere psykologifagets vitenskapsteoretiske forankringer og derigjennom bidra til nytenkning i faget.

Formuleringene av læringsmål knyttet til psykologisk forskningsmetode (II. Psykologisk forskningsmetode og akademisk formidling) legger vekt på at kandidaten skal ha oversikt over metodiske muligheter og kunne begrunne sine valg. For å følge opp dette anbefaler vi en liten endring i «Ferdigheter». Her er den eneste spesifiseringen av relevante metodiske verktøy hentet fra kvantitativ forskning, og vi foreslår at spesifiseringen formuleres mer generelt.

Programrådet foreslår følgende endring i II. Psykologisk forskningsmetode og akademisk formidling. Ferdigheter.

Kandidaten

2.kan bruke relevante metodiske verktøy og utføre anerkjente vitenskapelige analyser, samt begrunne valg på en selvstendig måte på bakgrunn av dette.

2. Om det er noe som mangler eller bør utgå i utkastet til retningslinje

Programrådet stiller seg bak følgende hørings svar fra Nasjonalt fagorgan for utdanning og forskning innen psykologi (04.02.19):

Når det gjelder formålet i retningslinjen er teksten langt på vei dekkende, men det savnes en presisering mht hvilken grad av *selvstendighet* en autorisert psykolog i Norge skal kunne praktisere. Til forskjell fra psykologutdanninger i

de fleste andre land, skal norsk psykologutdanning føre til Cand.psychol, som med autorisasjon selvstendig kan utrede, diagnostisere og behandle psykiske lidelser. Dette er en viktig presisering, da brukere og tjenestene skal kunne være sikre på at en norsk utdannet psykolog har de kvalifikasjoner som kreves for slik selvstendig praksis. Det er kun knyttet til å utføre oppgaver som krever spesialistkompetanse at det kreves ytterligere spesialisering.

Fagorganet har følgende forslag til endringer i formålsteksten:

«Formål

*Profesjonsstudiet i psykologi gir kandidatene evidensbasert kompetanse om psykologi som forskningsfelt og som anvendt og klinisk fag. Gjennom kontinuerlig integrasjon av teori, empiri, ferdighetstrening og praksis fører utdanningen fram til graden Cand. **psychol**.*

*Etter endt utdanning har kandidaten avanserte kunnskaper om faglige grunnemner i psykologi, om normalpsykologiske prosesser, og om avvikende utvikling og atferd, inkludert lette til alvorlige psykiske lidelser. Kandidater skal kunne benytte denne brede kompetansen til å **selvstendig** forstå, utrede, **diagnostisere**, behandle og evaluere psykologiske problemer hos individer, familier og grupper, samt til å drive helsefremmende og forebyggende arbeid.*

*Utdanningen gir grunnlag for å kunne praktisere **selvstendig** som psykolog i Norge etter gjeldende lovverk. Som psykolog vil en ha omfattende kunnskap og kompetanse om menneskers handlinger, tanker og følelser.*

Utdanningen kvalifiserer for arbeid innenfor spesialist- og kommunehelsetjenesten, men også innenfor andre helse- og velferdstjenester, og på ulike organisatoriske nivåer innen både offentlig og privat virksomhet. I tillegg kvalifiserer utdanningen til videre forskning- og utviklingsarbeid; ledelse, HR og organisasjoner; utdanning og oppvekst; veiledning og rådgivning; tjenesteutvikling og innovasjon; likestilling og menneskeverd og media og formidling.»

Den neste merknaden gjelder avsnittet om praksis. Fagorganet støtter og vil understreke viktigheten av at det settes en minstekrav til omfang av veiledet praksis. Selv om presisering av praksisomfang ikke passer inn i rammen for læringsutbyttebeskrivelser, er det viktig å understreke de norske

	<p>profesjonsutdanningenes særpreg med integrert teori, ferdighetsopplæring og praksis.</p> <p>En praksis med omfang på 40 uker, hvor hovedpraksisen utgjør 20 av disse ukene er et absolutt minimum. Det er viktig at man understreker at ferdighetsopplæring kommer <i>i tillegg</i> til dette minstekravet.</p> <p>Veilederkompetanse bør være presisert ved at man tar inn i retningslinjene en formulering om at veileder bør være spesialist i generell klinisk psykologi eller har særlig kompetanse og erfaring innen det området det veiledes i.</p> <p>Fagorganet foreslår derfor primært følgende formuleringer:</p> <p><i>Praksisstudier</i></p> <p><i>Veiledet praksisopplæring består av flere praksisperioder, samt en hovedpraksis. Kandidaten arbeider med psykologoppgaver under veiledning. Veileder bør være psykologspesialist eller ha særlig kompetanse eller erfaring innen området det veiledes i. Gjennom praksisopplæringen skal kandidatene få variert erfaring i arbeid med ulike alders- og målgrupper og psykologiske problemstillinger innenfor helse- og velferdstjenester på ulike nivåer. Tverrprofesjonell samhandling, aktuelt lovverk og systemkunnskap skal inngå i praksisperiodene. Hovedpraksis skal være på 20 uker fulltids sammenhengende utplassering i relevante helse- og velferdstjenester. Det totale praksisomfanget utgjør minimum 40 uker, eksklusiv den ferdighetstreningen som er innbakt i øvrig opplæring.</i></p> <p>Krav om veilederkompetanse bør ivaretas ved at det legges inn et fagspesifikt krav om at en praksisveileder må inneha psykologspesialistkompetanse eller tilsvarende i psykologutdanningen. Dette kravet burde legges til i §3 «Praksisstudier» i Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger.</p>
--	---

Joakim Dyrnes
studieleder